

Titel: Brev til Mette Corporals fra en Bekiendt i Fyen. [Den Danske Democrit-Heraclit 2]

Citation: "Brev til Mette Corporals fra en Bekiendt i Fyen. [Den Danske Democrit-Heraclit 2]", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17*, [Svare], [1771], s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_017-shoot-workid1_017_004.pdf (tilgået 05. december 2021)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

1

Brev til Mette Corporals fra en Bekiendt i Fyen.

2

3

Lille Mette! jeg talte forleden Dag med Giertrud Smeds om dig; hun fortalte mig, at hun havde ofte seet dig i Kiøbenhavn, baade naar du gik paa Comoedie og naar du gjorde Visiter. Hun soer paa, at du havde et langt Slæb ved din Kiøle; jeg loe, og saae til min Mand; — han løftede paa Skuldrene, sukkede og saae til Himmelen, (du husker nok, at han er en stor Pietist) og at see et Fruentimmer, siger han, med et langt Slæb, er det samme, som at see Fanden med sin lange Hale; men hvor veed min Mand eller nogen, at Fanden seer saa slem ud, som man siger? thi vidste jeg, at min Mand kiendte ham uden af Billed-Bibelen eller af et Kobber-Stykke, saa søgte jeg aldrig mere Seng med ham. Da jeg hørte videre til, hvad Giertrud fortalte om dig, om dine høye Sætter med Kam, om din Envelop-Kaabe, om dine

4

hvide Silke Strømper og dine Fløyels Skee, om de mange artige muntre Mandfolk, som besøgte dig, naar din Mand var paa vagt, eller holdt sine Andagts-Timer med sine sukkende Brødre, saa loe jeg ret Hiertelig over din Snildhed, og beundrede den forunderlige Kraft, der ligger i Den Kiøbenhavnske Luft til at danne den verste Trunte til et regelmesigt Fruentimmer. Jeg huskte paa de fremfarne Dage, da du end nu var en fyensk tosset Bonde-Pige; da din hele Rigdom bestod i din Kiste, som var fuld af gamle Pialte, og saae langt fra ikke ud til, at lægge Grunden til Fløyels Kaaber og Silke-Kioler.

Husker du, lille Mette, hvor Hierteglad du var, naar Peer Jen gav dig et Par Strømpe-Baad; og nu — nu vilde du nok lade spodsk om saa ringe en Gave, da de Kiøbenhavnske Mandfolk sørger for meer, end for Fruentimmernes Knæe, naar man seer en Smule kiøn ud som du. Ja Giertrud forundrede sig nok over dig, da hun saae og talte

5

med dig. — Hun sagde til mig: hvilken Forskiel er der nu ikke paa Mette Corporals og Den Tid, da hun laante 16 Steder 2 Mark, for at faae sig kiøbt en Bul, naar hun skulde gaae til Hove, nu lober de smaae Been i De Fløye s Skoe, som en Spinde-Kone, da de tilforn kom slæbende med et Par Træ-Skoe: nu indsattes det Hoved, som før maatte lade sig nøye med en Kartuns Hue, i Kammerdug og sine Kniplinger: nu svøbes den Krop, som før tog til Takke med en Bays Klokke, i saa meget Silke-Tøy, at en hav Alen deraf føyer Kiøbenhavns Gader.

Jeg har tænkt paa, min kiere Mette, om der var ikke bedre, at du gav er fattig Barn dette Silke-Tøy, som gjør din Hale saa lang, til en Søndags-Hue; det var dog bedre, end at kaste der paa Gaden i Skarnet, hvor det ikke kan blive til nogen Nytte. Men, imens vi snakker herom, saa skal jeg fortælle dig hvad Junkeren sagde forleden Dag, da han besøgte os, men jeg veed ikke, om det er sandt han

6

sagde, ar at Fruentimmerne i Kiøbenhavn, som har saa travelt med at gjøre Visiter, kan ikke faae saa megen Tid tilovers, at de kan faae et Par Strømper stoppede; thi det Galante maae man passe i Kiøbenhavn, førend det Nødvendige; derfor bruger man det lange Slæb paa Klæderne; thi foran seer Strømperne nogenledes ud, derfor er Klæderne korte foran. Junkeren fortalte ogsaa hvad der var den første Aarsag til, at Fruentimmerne nu bære det lange Slæb. En lille Jomfrue i Kiøbenhavn, som Junkeren kaldte Grethe Kobber-Smeds, fik Bud en Morgen tilig fra en stor Herre, at hun strax maatte komme hen til ham, thi han var Død-syg af Forskrækkelse: han havde drømt samme Nar, at hans Frue havde sat ham et Par store forgyldte Horn i Panden, og at alle prøvede, at hugge dem af, men ingen kunde uden den lille Jomfrue Grethe, som bar altid hos sig en Spiritus, som kunde gjøre alle De Mand til Mennesker igien, som deres Koner havde gjort til Hiorte i Hovedet. Herren

7

drømte, at Jomfrue Grethe smurgte ham med hendes Spiritus, saa at baade hans Pande og hans Guld-Børs blev gandske glat.

Dette var nu den store Herres Drøm. Da nu Buddet berettede Jomfrue Grethe, at hun uden Ophold maatte komme til Herren' saasom han allerede havde spurgt 6 Doctorer til Raads, angaaende hans Drøm, hvilke havde forsikret ham, at en stor Ulykke truede hans Ære, hvis han ikke gjorde sig gode Venner med Jomfrue Grethe, saa havde hun ikke et Par hele Strømper, at tage paa, da de alle vare opslitte paa Bak og Masqverade, tog derfor i Gesvindighed en af sin ældste Søsters Kioler paa, som var brav lang, og uden Strømper begav sig til Herren, som hun curerede efter Behag, saasom hans Frue 3 Dage derefter døde af Skind-Syge, og ved sin Død frelste Herren fra et Par slemme tilstundende Horn.

Da den store Herre nu var jag vel cureret paa alle Sider, saa var han saa artig, at

[8](#)

han iblant meget smukt Tøy af hans efterladte døde Kone forærte Jomfrue Grethe mange Par gode og smukke Silke-Strømper, hvoraf hun strax i et andet Kammer prøvede et Par, som passede fortreffelig til et Par forfrosne Been. Hun gik bort fra Herren med et fornøyet Hierte, og ved hendes tilbagekomst fortalte den nyttige Hændelse med Slæbet af hendes Søsters Kioler: enhver, som horte dette, soer paa, at de vilde efterabe hende, og bære lange Kioler, hvorunder de ofte kunde skiule et Par hullede Strømper, et Par skidne Hoser, et Par bare Been, et Par lappede Skoe, med mere. Nu begriber jeg nok, hvorfor du, kiere Mette, bruger Slebet; men du veed, at vi ere fattige Folk, og at vi gjerne vil ernære os paa en ærlig Maade — vær da saa god, og send mig her over til Fyen alle dine hullede Strømper og alle deres, som bærer Slæb — jeg skal stoppe dem, min Mand skal hielpe mig, og du skal faae at see, at vi kan stikkelig ernære os, ved at stoppe Strømper; jeg forsikrer dig

[9](#)

paa, lille Mette, at jeg tænkte, at man allene har SI'bet ved kiolen, for at vise, hvor le en pige eller kone kan fortjene Klæderne i Kiøbenhavn, (du fortsaaer mig nok) saa at de ikke kiere sig om, at spille en halv Alen Silke-Top, som de altid kan faae oven i kiøbet. — Men hvad siger din stakkels Mand? Læser han endnu lige saa stærk, som før? Er han endnu altid under Laas og Lukke, naar der kommer nogen til ham, som kan sukke tydelig, græde omstændelig, og tale ret rørende.

Ach! lille Mette, jeg undrer mig meget over, at Mændene i Kiøbenhavn ere saa trygge, i sær da deres Koner saa siælden ere hjemme. Men jeg veed nok, at de lige frem troer, at Konerne i Kiøbenhavn skal og maae stadse; der er ingen Snak for, og veed du hvad, Søster! det skader jo ikke heller, at konerne klæde dem smuk, naar Mændene ikke giver en skilling til Tøyet eller til Klæderne

[10](#)

Det er skrækkeligt, Mette, med den Kiøbenhavnske Stads — Du seer nok ud, som vor Grevinde; hun har ogsaa saadant noget Høyt paa Hovedet, som Giertrud fortalte om dit Sæt med Kam; men hun har ingen lang Slæb; thi hun har gode uldne hele Strømper, hun dandser heller ikke for meget, og hun kan ikke taale at gaae med bare Been; thi hun er meget sygelig af sig. Nu har de ogsaa brav lange Slæb paa Klæderne i Odense — de ere faa mænd! saa lange, at der kunde gjerne ligge en lille af de laadne Hunde, som store Folk holde saa meget af, og jeg synes, at det var brav fornuftig, om de bandt disse smaae Hunde fast paa Slæbet; thi hvor snart kunde det ikke blæse, saa lod det jo ilde, om man fik et Par hullede Strømper eller et Par bare Been at see, under en Silke-Kioele; dette kunde den lille Hund giøre got, og saa var det værd at holde af disse Smaa-Dyr.

Jeg har tænkt paa, lille Mette, at jeg Vilde spørge dig om en Ting: hvad gjør I nu i

[11](#)

Kiøbenhavn, om Vinteren? Naar det nu er koldt, saa synes mig, at I maatte blive syge, ved at gaae med hullede Strømper; jeg har hørt, at Doctores har sagt, at Trækvind igiennem smaae Huller er den skadeligste; men jeg kan vide, hvad du vil svare: I er Vandt til dette og mere til.

Ach! min kiere Mette! hvor ønskede jeg gjerne, at see dig nu i din Stads! troe mig! det første jeg skulde giøre, skulde saa vist være, at løfte Slæber op, for at see, om der var nogen Redning for dine Strømper; thi er Hullerne for store, kan jeg ikke stoppe dem.

Hvor skal jeg faae dig at see snart! jeg gænges ret; men jeg tænker, søde Mette, at vil du skaffe mig brav Strømper at stoppe, skal jeg nok fortjene saa meget, at jeg kan reyse til Kongens Kiøbenhavn at see dig. Betænk, lille Mette, vi ere jo gamle Duds-Søstre! —° men jeg er bange, at du er bleven storagtig, for du bær Slæbet; thi sidst da jeg var i Oden-

[12](#)

se, saa alle de meget farlig ud og brav hovmodige, som havde de lange Silke -Kiøle; men jeg holder saa meget af dig (for Strømpernes Skyld, jeg venter) at jeg kan ikke lade være, at sige du til dig af bar Glæde, omendskiønt du vil see suurt til mig, og sige I: men jeg vil tie stille, naar der ere nogle Fornemme hos dig, thi; da var det Synd, at jeg skulde være saa gemeen med dig, og sige du til dig; ney, Mette, Gud bevare mig derfra! ney, da vil jeg glæde mig og tie stille, naar jeg seer Korporaler og saadanne store Herrer træde ind i din Stue— Ha! hvor vi skal grine, naar de ere gaaet deres By. Da vil vi regne over, hvor mange Par Strømper jeg kan faae at gjøre ved; thi hver Korporal maae dog kiende i det mindste 12 Fruentimmer, der var strax 12 Par Strømper; thi jeg veed, at du dog beder disse Herrer, om de vil skaffe mig noget at fortiene; du kan jo sige til dem, at jeg er en gammel Pige, som har tient din Sal. Mama, og at jeg kan stoppe saa net et Hul, som nogen. — Ach! hvor jeg

[13](#)

er glad, naar jeg tænker derpaa! skal jeg end give mere for en Vogn, naar jeg skulde læsse den fuld af Strømper, saa skader det dog intet; jeg vinder dog meget, og jeg veed ogsaa, at i Kiøbenhavn har man ikke Stunder til at stoppe Hofer, og hvem vilde vel gjøre det, da man der kan leve got, end ogsaa med bare Been, og uden Strømper? Men her paa Landet kan vi ikke engang leve maadelig, om vi end vil gaae med to Par Strømper og Halm i Træe-Skoe. — Nu seer Du, allerkæreste Mette, hvad min Mening er: glem nu ikke din gamle Søster; men send mig brav mange Strømper hiem med en af de Fynske Skippere; jeg skal stræbe med dem og snart faae dem færdig, ak jeg kunde fortiene saa meget som Reysen kan koste mig herfra til Kiøbenhavn; min Mand sjak til Odense i Dag, og jeg har sagt. at han skal kiøbe mig nogle gode Stoppe-Naale hiem med; jeg har noget gammel hvid Silke, som Grevinden har givet mig; det er saa meget, som man kan stoppe 2; Par Strømper med- —

[14](#)

Der er nok til Begyndelse. Jeg vil slutte og forbliver,

lille Mette!

din hulde Søster Maren Saen.

Paaskrivt:

(Glem ikke Strømperne.

Opskrivten uden paa Brevet var: Til Frue Frue Mette Corporals

med det Lange Slæb og Sættet med en Kam i, og med hullede Strømper, som jeg har lovet at stoppe.

Kiøbenhavn

[15](#)

[16](#)

Erindring. Dette Ark er Continuationen af Caroline, som har til Hoved-Titel: Den Danske Democrit-Herael t, hvoraf Arket kostar 4 Sk. og Aargangen 8 Mk.